

Divan Yolu'ndan Pera'ya, klasikten modern şiire...

Kayahan Özgül, 'Dîvan Yolu'ndan Pera'ya Selamette'le, 1699'dan başlayarak 19. yüzyıla değin klasik şiirin hangi koşullar altında aşama aşama modern şiire dönüştüğünü araştırıyor.

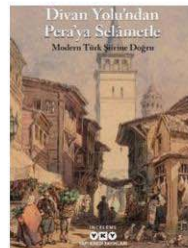
Divan Yolu eski edebiyatı ve onun kültürünü, Pera ise yeni olanı sembolik olarak biraz olsun karşılar ama belki en çok değişimin istikametini gösterir bize. Elbette, aynı şehirdeki mekânsal karşıtlık kadar içsel yabancılık da gözden kaçmaz. Ne var ki, Kayahan Özgül'ün seçtiği başlık kendi içinde bir olumlamayı içerir. Divan şiiri ve onun zihniyet dünyası modern şiire sancılı da olsa olumlu bir karaktere bürünerek varmıştır. 'Modern Türk Şiirine Doğru' yolculuk eden tek başına edebiyat değil; insan, toplum, şehirler, hayat ve belki de zamanın büsbütün kendisidir. Zaten, Türk Edebiyatı'nın modernleşmesi tartışmalarında üzerinde en çok durulması gereken nokta, bir dil ve kültürün dışarıdan ve içeriden kaynaklanan sebeplerle hangi dönüşüm kabiliyetini gerçekleştirebildiğidir. Dilin yaratıcı kapasitesi kadar ona hayat veren toplumun yaşama gücüne bakmak gerekir.

Hiçbir yenilik birden bire oluşmaz. Türkçenin uzun zamanda Divan Şiiri'ni kendisi kılması nasıl bir süreç ise ondan kopması da yine bağlamsal bir süreçtir. Bugün modern Türk edebiyatının gücünden ve evrenselliğinden bahsedebilmemizin ana sebebi yine bu sürecin doğal akışıdır. Tarihçiye düşen bu dinamiği bilgi kadar yöntem ve felsefi düşünüşle açığa çıkarmaktır. "Osmanlı'nın klasik şiir geleneğinin bozuluşu ile 'yeni' olanın kendini kabul ettirişi arasında geçen süreci değerlendirmek, eskinin ve yeninin kök(en)lerini araştırmak" bu bakımdan önemlidir. **Kayahan Özgül, tam da buradan hareketle 1699'dan başlayarak 19. yüzyıla değin klasik şiirin hangi koşullar altında aşama aşama modern şiire dönüştüğünü araştırır, 'Dîvan Yolu'ndan Pera'ya Selamette'le' adlı çalışmasında.** Onun yaptığı bozuluşun değil bir nevi yeninin kuruluşunu irdelemektir. Yazık-

lanma ve yeniye mahkûm etme üzerine kurulmuş yaygın eski edebiyat araştırma/düşünme yöntemlerinden de bu yolla ayrılır.

Devlet, insan, şair, şiir birlikte değiştiği ve bu değişimin tarihsel bağlamı birbiriyle organik bütünlük taşıdığı için modernlik mümkün olabilmıştır. Çünkü, modernlik çağdaş ve olumlu bir evrilme ise eğer, dinamik bir toplumun ve onun dilinin bu duruma sırt çevirmesi düşünülemez. Klasik şiirin zihniyet dünyasında daha soyut alanda kurulan edebiyat, artık somut alana kaymış, belki de 'ulusların doğuşu'na paralel olarak, modern ulus edebiyatı da açığa çıkmıştır. Bu bağlamda, Kayahan Özgül'ün can alıcı gözlemlerini ve cesur yorumlarını dikkatle takip etmek, İstanbul'un kemiyetten keyfiyete evrilmesini, yeni şiirin oradan çıkmaya başlamasını, şairin 'yalancı' vasfının geride kalıp hürriyet, adalet, eşitlik gibi kavramların sözcüsü konumuna ulaşmasını iyi değerlendirmek gerekir.

'Dîvan Yolu'ndan Pera'ya Selamette'le'nin satır aralarında açığa çıkan başka bir gerçek de şairlerin kurucu vasıflarının hep önde durması ve bunun toplumun zihniyet dünyasını şekillendirmesidir. "XVIII. Asırdaki ilk ciddi teşebbüslerden XIX. Asrın son çeyreğine kadar geçen uzun zaman dilimi içinde, şiirin değişmesinin gereğine inanan şairler, hep temel nitelik saydıkları şekli bozmaya çalışırlar" derken Kayahan Özgül, şeklin problemini vurguladığı gibi modernleşmenin kendi icadımız olduğunu da söylemiş olur. ■

**DİVAN YOLU'NDAN
PERA'YA
SELAMETTE**
MODERN TÜRK ŞİİRİNE
DOĞRU
M. Kayahan Özgül
Yapı Kredi Yayınları, 2018
632 sayfa, 39 TL.